

**N:o 85.**

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 16 maj 1895.  
— — — — Andra Kammaren den 16 — —

*Riksdagens skrifvelse till Konungen, i fråga om omarbetning af kungörelsen den 21 oktober 1864, angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus.*

(Första Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 9).  
(Andra Kammarens tillfälliga utskotts (n:o 2) utlåtande n:o 25).

**Till Konungen.**

Hos Riksdagen har i särskilda motioner uttalats önskvärdheten af en omarbetning utaf kungörelsen angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864, hvarvid hänsyn borde tagas till den erfarenhet, som efter nämnda år vunnits, och de behof, som uppstått med afseende på anordnandet af en tillfredsställande lasarettsvård.

Till stöd härför har framhållits, att lasarettsväsendet i Sverige under de senaste trettio åren undergått en mycket stor utveckling i följd af landstingens behjertande af behofvet utaf en väsentligt förbättrad sjukvård, och hade detta visat sig äfven deri, att i stället för de små, ofta mörka lokaler, i hvilka de sjuka fordom voro inhysta, uppstått prydliga byggnader med god tillgång på luft, ljus och vatten; att, sedan mindre

bemedlade sjuke och äfven en stor del af landtbefolkningen kommit till insigt derom, att genom noggrann och daglig skötsel, hvaraf de komma i åtnjutande å de nutida sjukvårdsanstalterna, helse och arbetsförmåga, hvilka vore deras enda kapital, kunde återvinnas hastigare å dessa anstalter än i de sjukets torftiga hem, den obenägenhet för inträde på lasaretten, som förut af helt naturliga skäl funnits, gifvit vika, och patientantalet under nämnda period tredubblats; att detta i förening dermed, att vetenskapens raska framsteg anvisat nya områden för kirurgisk behandling, som i allmänhet och bäst kunde erhållas å ett välordnad sjukhus, högst betydligt ökat anspråken på lasaretten och der anställde läkare; att, ehuru lasarettsväsendet under ofvan berörda tid hastigt utvecklats, de instruktioner, som lände till efterrättelse beträffande lasarettens administrativa och ekonomiska skötsel, dock vore oförändrade eller väsentligen desamma som för mera än trettio år sedan, då förenämnda instruktioner utfärdades; samt att bland sakkunnige den meningen vore allmän, att ett stort antal af de stadganden, nämnda kungörelse innefattade, numera ingalunda motsvarade tidens kraf.

Några exempel derpå, att vissa föreskrifter i denna kungörelse visat sig föråldrade, under det att andra nödvändiga saknades, hafva jemväl anförts.

I § 6 mom. 12 af instruktionen för läkare vid länens lasarett och kurhus föreskrefves nemligen, att såvida ej anhörige bestämdt förbjöde liköppning, skulle sådan förrättas å hvarje inom inrättningen afliden sjuk. Lasarettsläkarne borde emellertid framför allt vara den operativa kirurgiens målsmän i sina respektive landsändar. Den nutida vetenskapens utveckling och de antiseptiska och aseptiska metodernas tillämpning fordrade med bjudande nödvändighet, att kirurgens arbete på obduktionsrummet inskränktes till det minsta möjliga. På de kirurgiska klinikerna vore sed, att den från obduktionen kommande medicine kandidaten ej ens såsom åskådare hade tillträde till operationssalen; men lasarettsläkaren vore skyldig att, sedan han varit sysselsatt med obduktion, kanske af i sårfebersjukdom afliden, måhända omedelbart derefter utföra operationer, som kräfde den allra strängaste antiseptik. Att nämnda föreskrifters efterlefnad kunde medföra lifsfara för den sjuke vore klart, men föreskriften vore förklarlig, då lasarettstadgan vore så gammal, att den aflattats före upptäckten af den antiseptiska behandlingsmetoden.

I § 8 af instruktionen för direktionerna öfver länens lasarett och kurhus föreskrefves, att obotligt sjuke ej finge å lasarett intagas utan direktionens pröfning i hvarje särskildt fall. Insändes från landsbygden en obotligt sjuk, för hvilken mycket kunde göras till lindrande af smärtor,

m. m., hade lasarettsläkaren efter författningen intet annat att göra än att återsända den sjuke till hemorten eller skaffa honom tillfällig bostad, till dess direktionen, af hvars medlemmar vanligen några bodde på landet, hunnit sammanträda.

I fråga om intagning på lasarett af barnaföderskor finnes inga föreskrifter, ehuru dylika voro alldeles nödvändiga, för att läkaren skulle kunna veta, hvilka förlossningsfall han vore skyldig vårda på lasarettet och hvilka skulle skötas i hemmen.

Numera vore på flera sjukhus anställda underläkare, och komme dessa säkerligen att allt mera blifva nödvändiga för sjukvården; men det oaktadt finnes inga allmänna bestämmelser om deras ställning.

I fråga om medicinska rättsfall vore läkaren skyldig att lemna journalutdrag, som dock för domaren ofta vore otillfredsställande, men huruvida läkaren hade rättighet till lösen för ett vidlyftigare intyg, som domaren äskade, vore ej bestämdt.

Likaledes vore obestämdt, huruvida läkaren hade ersättningsrätt för *formenligt* betyg för sinnessjuk, intagen på lasarett, när sådant förut ej vore afgifvet för inträde å hospital.

---

Den åberopade kungörelsen angående instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus, qvarstår väl icke helt och hållet uti dess ursprungliga skick, utan hafva vissa paragrafer af densamma ändrats genom tid efter annan utkomna kungörelser, hvarigenom en del brister afhjelpats och förbättringar införts, men på sätt ofvan blifvit erinradt, torde en omarbetning af ifrågavarande författning vara nödig.

Åliggandet för lasarettsläkarne att, såvida ej anhöriga bestämdt förbjödo liköppning, förrätta sådan å hvarje inom inrättningen afliden sjuk och i särskild bok införa protokoll öfver liköppningsförrättningen har väl tillkommit för att bereda läkaren tillfälle att vidga sina kunskaper och sin erfarenhet om sjukdomars orsaker, utveckling och verkningar, äfvensom att få ett materiel för de utredningar, som till äfventyrs framdeles af offentlig myndighet kunna infordras eller af annat skäl kunna varda behöfliga. Denna obduktionspligt kan dock för lasarettsläkaren försvåra iakttagandet af de stränga bud, som den under senare tiden utvecklade antiseptiska behandlingsmetoden föreskrifver, och välla smittoämnens öfverförande till de sjuke, hvarjemte den undanrycker läkaren en tid, som kanske mängen gång väl behöfves för andra lasarettbestyr. Af dessa

skäl och med hänsyn jemväl till den goda utbildning, läkarne numera erhålla under studietiden, kan det dragas i tvifvel, huruvida det| för sjukvården kan vara till synnerligt gagn, att lasarettsläkaren, utan afseende på sjukdomens art och beskaffenhet, förrättar liköppning å alla aflidne sjuke, hvilkas anhöriga det ej förbjuda; och föreställer sig Riksdagen, att en begränsning af obduktionsskyldigheten skall kunna verkställas utau att syftemålet med denna skyldighet härigenom förfelas.

Ifrågavarande kungörelse är byggd på den grundsatsen, att hvarje län skall vidtaga nödiga anordningar för att de kroppsligen sjuke, som anses kunna till helsan återställas eller förbättras, må få den omsorgsfulla läkarevård, som sjukdomarnes natur kräfver och de sjukas lefnadsförhållanden eller ekonomiska ställning möjligen eljest ej skulle tillåta, derifrån dock undantagna sådana, hvilka till följd af sjukdomarnes beskaffenhet (t. ex. smittosamma febersjukdomar) äro enligt särskilda föreskrifter uteslutna från lasarettsvård. Rätt till vård å lasarett tillkomma ej heller i regel obotliga, hvilkas intagning beror på direktionens pröfning i hvarje särskildt fall. Ett särdeles stort antal fall af obotliga sjukdomar äro af den art, att deras behandling å sjukhus ej blott medför en lindring af den sjukas tillstånd, utan äfven kan medföra ett återställande af den sjukas arbetsduglighet och förvärfsförmåga, åtminstone för en tid och ofta i ganska väsentlig grad, hvadan ändrade och förtydligande bestämmelser för dessa sjukas intagning å lasarett måste anses vara af nöden.

Innehållet uti ifrågavarande kungörelse gifver, på sätt ofvan framhållits, icke anledning till att lasarettens skola hållas öppna för barnaföderskor, som till intagning sig anmäla; och sjukvården vid länslasarett är icke heller ordnad för förlossningar, hvartill erfordras särskilda sjukrum och en sjukvårdsbetjening med speciel öfning. För biträde vid förlossningar hafva kommunerna dessutom dragit försorg genom att anställa barnmorskor, som erhållit utbildning dertill uti statens undervisningsanstalter. Men om än i allmänhet taget för förlossningar lasarettsvård icke är erforderlig eller bör få anlitas, torde dock vid tillfällen, då för en barnafödelska operativ behandling är af nöden eller af andra orsaker den goda vård, som lasarettens erbjuda, är högeligen behöflig, det icke bryta mot grunderna för länslasarettsväsendet, att barnafödelskan å lasarettet intages, utan snarare synes ett afvisande under sådana omständigheter strida emot den medkänsla för andras lidande, på hvilken lasarettsinstitutionen är byggd.

Den utvidgning, som länslasarettens och kurhusens efter verkställda ny- eller ombyggnader på många orter undergått, samt den starka tillväxten i antalet af å dem vårdade sjuke äfvensom de nya eller ändrade sjukvårdsmetoder, som vetenskapliga rön infört, hafva särdeles vid de större

lasaretten påkallat ökning af läkarekrafterna. Vid åtskilliga lasarett hafva derfor anställts underläkare, hvilka aflönas med medel, som af vederbörande landsting dertill anslagits. Hvad instruktionen för läkarne vid länens lasarett innehåller rörande tillsättning af tjänster samt läkarnes rättigheter och skyldigheter m. m. eger ej tillämpning å sådana underläkare. Utan tvifvel bör det dock lända till båtнад såväl för sjukvården som äfven för dem, som egna sig åt läkarekallet, att jemväl underläkarnes ställning blifver i viss mån likformigt ordnad vid de särskilda lasaretten, hvarför det synes Riksdagen, som hvad härutinnan ofvan påpekats icke bör af vederbörande lemnas obeaktadt.

Möjligen torde instruktionens stadganden om formerna för sjukes intagning och om afgiftsfri vård för medellösa personer, som tillhöra annat lasarettssdistrikt, jemväl vara i behof af uppmärksamhet.

Då således flerfaldiga bestämmelser i instruktionen för läkarne vid länens lasarett och kurhus äro af den beskaffenhet, att densamma synes kräfva omarbetning i åtskilliga stycken till vinnande af större klarhet och fullständighet samt närmare anslutning till nu allmänt gängse uppfattning om lasarettsväsendet, får Riksdagen anhålla, det Eders Kongl. Maj:t ville låta verkställa omarbetning af kungörelsen angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864, och att dervid hänsyn måtte tagas till den erfarenhet, som efter 1864 vunnits, och de behof, som uppstått med afseende på anordnandet af en tillfredsställande lasarettsvård.

Stockholm den 16 maj 1895.

Med undersåtlig vörndnad.